

όσος

όσος, -η, -ο, αναφορ. αυτων. [<αρχ. ὄσος], ὄσος. **1.** λέγεται για κάτι ή για κάποιον με ποσότητα, μέγεθος, βάρος, αριθμό ίσο με κάτι ή κάποιον άλλον: «είναι ὄσος κι ο αδερφός του στο ύψος || ζυγίζει ὄσο και ο τάδε || τ' αυτοκίνητό μου είναι ακριβό ὄσο και το δικό σου». **2.** ανεξάρτητα από την ποσότητά του, το μέγεθός του, το βάρος του, τον αριθμό του: «ὄσο βάρος κι αν έχει, μπορώ να το σηκώσω || ὄσο και να κοστίζει, θα τ' αγοράσω». **3.** το ουδ. στον πλ. ως ουσ. **τα ὄσα**, αυτά που: «τα ὄσα πέρασα στα ξένα να μην τα περάσει ούτε ο εχθρός μου». **4.** επίρρ. **ὄσο**, εισάγει δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις: «φώναζε ὄσο θέλεις, γιατί κανένας δε θα σ' ακούσει για να ῥθει να σε βοηθήσει». (Ακολουθούν 76 φρ.):

- άκουγέ τα ὄλα, κι ὄσα θέλεις πίστευε, βλ. λ. [θέλω](#).
- ακούω ὄσα σέρνει το κάρο, βλ. λ. [κάρο](#).
- αξίζει ὄσο ένα βασίλειο, βλ. λ. [βασίλειο](#).
- απέχουν ὄσο ο ουρανός απ' τη γη, βλ. λ. [ουρανός](#).
- δεν υπάρχει αλεύρι, ὄσο ψιλό κι αν είναι, που να μην έχει πίτουρα, δεν υπάρχει κρασί, ὄσο καθαρό κι αν είναι που να μην έχει κατακάθι, βλ. λ. [υπάρχω](#).
- δεν υπάρχει δέντρο, ὄσο καλό κι αν είναι, που να μην έχει ρόζους, βλ. λ. [δέντρο](#).
- διαφέρει ὄσο η μέρα απ' τη νύχτα ή διαφέρει ὄσο η μέρα με τη νύχτα, βλ. λ. [μέρα](#).
- έφαγε ὄσες τρώει το νταούλι, βλ. λ. [νταούλι](#).
- έφαγε ὄσες τρώει το χταπόδι, βλ. λ. [χταπόδι](#).
- μοναχός σου χόρευε κι ὄσο θέλεις πήδα, μοναχός.
- μύρια ὄσα, βλ. λ. [μύριοι](#).
- μύριοι ὄσοι, βλ. λ. [μύριοι](#).
- να μη σου δώσει ο Θεός ὄσα μπορείς ν' αντέξεις, βλ. λ. [Θεός](#).
- ξέρανε το χορτάρι σου, ὄσο που καίει ο ήλιος, βλ. λ. ήλιος.
- ὄσα βλέπει η πεθερά, βλ. λ. [πεθερά](#).
- ὄσα βρέχει ο ουρανός, η γη καταπίνει, βλ. λ. [γη](#).
- ὄσα δίνεις, τόσα παίρνεις, σύμφωνα με τα χρήματα που δίνεις, παίρνεις και σε ανάλογη αξία ή ποιότητα κάτι. Συνήθως η έκφραση από πωλητή που διαλαλεί το εμπόρεμά του.
- ὄσα έρθουν κι ὄσα πάνε, έκφραση που φανερώνει αμέριμνη στάση απέναντι στα προβλήματα της ζωής ή έλλειψη της δέουσας προσοχής ή σκέψης, πλήρη αδιαφορία, απερισκεψία. (Τραγούδι: *τράβα μπρος κι ὄσα έρθουν κι ὄσα πάνε, τράβα μπρος και του κεφαλιού σου κάνε*).
- ὄσα έχω και δεν έχω, ὄλη η περιουσία μου, τα πάντα που έχω στην κατοχή μου, στην ιδιοκτησία μου: «γιατρέ, σου δίνω ὄσα έχω και δεν έχω για να κάνεις καλά τη γυναίκα μου».
- ὄσα λόγια σου ἔλεγα, τόσες μύγες έχαφτες, βλ. λ. [μύγα](#).

- όσα ξέρει ο Κωνσταντής, δεν τα ξέρει άλλος κανείς, βλ. λ. [ξέρω](#).
- όσα ξέρει ο νοικοκύρης, δεν τα ξέρει ο κόσμος όλος, βλ. λ. [νοικοκύρης](#).
- όσα σέρνει η σκούπα, βλ. λ. [σκούπα](#).
- όσα σέρνει η τρίχα του μουνιού, αμάξι δεν τα σέρνει, βλ. λ. [τρίχα](#).
- όσα φέρνει η ώρα δεν τα φέρνει ο χρόνος, βλ. λ. ώρα.
- όσες φορές, βλ. λ. [φορά](#).
- όση γλυκάδα έχει το χέλι, τόση πικράδα έχει το φίδι, βλ. λ. [φίδι](#).
- όσο αντέχει η καρδιά σου, βλ. λ. [καρδιά](#).
- όσο αντέχει η ψυχή σου, βλ. λ. [ψυχή](#).
- όσο βαστά η καρδιά σου, βλ. λ. [καρδιά](#).
- όσο βαστά η ψυχή σου, βλ. λ. [ψυχή](#).
- όσο βιάζεται η γριά, τόσο κόβεται η κλωστή, βλ. λ. γριά.
- όσο για..., σε σχέση με..., αναφορικά με...: «όσο για το θέμα που κουβεντιάζετε, νομίζω πως ο τάδε είναι ο μόνος που μπορεί να σας εξυπηρετήσει || εσείς δεν ξέρω τι θα κάνετε, όσο για μένα σας πληροφορώ πως θα τον βοηθήσω».
- όσο δεν παίρνει άλλο, στο έπακρον: «μ' έχεις εκνευρίσει όσο δεν παίρνει άλλο».
- όσο είναι..., όση ώρα είναι..., όσο χρονικό διάστημα είναι..., όσο διαρκεί...: «δεν έρχομαι όσο είναι ο τάδε στο σπίτι σου || όσο είναι αυτό το έργο στην τηλεόραση μη με διακόψει κανένας».
- όσο έχω τα μάτια μου ανοιχτά ή όσο θα έχω τα μάτια μου ανοιχτά, βλ. λ. [μάτι](#).
- όσο θα χτυπά η καρδιά μου, βλ. λ. [καρδιά](#).
- όσο θέλεις δούλευε κι όσα θέλει ο Θεός θα σου δώσει, βλ. λ. [Θεός](#).
- όσο θέλεις πήδα, βλ. λ. [πηδώ](#).
- όσο κάθεσαι ο κερατάς, το κέρατό του αυξάνει, βλ. λ. [κερατάς](#).
- όσο και να ή όσο και αν ή όσο κι αν, μολοντί, αν και, παρόλο που: «όσο κι αν τον μισούσε, μόλις χρειάστηκε τη βοήθειά του, τον βοήθησε χωρίς δεύτερη σκέψη || όσο και να προσπάθησα δεν μπόρεσα να τον μεταπείσω».
- όσο κι αν αδυνατίσει το βουβάλι, πάλι για ένα βόδι κάνει, βλ. λ. [βουβάλι](#).
- όσο να 'ναι, λέγεται για κάτι που ισχύει αναγκαστικά, οπωσδήποτε: «μπορεί να είστε μαλωμένοι, αλλά απ' τη στιγμή που τράκαρε και τον πήγαν στο νοσοκομείο, πρέπει να πας να τον δεις· όσο να 'ναι αδερφός σου είναι || δε λέω πως έχει άδικο, αλλά όσο να 'ναι φταίει κι αυτός λιγάκι».
- όσο να 'ναι! έκφραση με την οποία αποδεχόμαστε τον έπαινο που μας απηύθυνε ο συνομιλητής μας: «μπράβο σου που ήρθες πρώτος, γιατί το άξιζες. -Όσο να 'ναι!». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το ε(!).

- όσο να πεις, βλ. φρ. όσο να 'ναι·
- όσο ο ένας τόσο κι ο άλλος, βλ. λ. [τόσος](#)·
- όσο ο καλός μου αργεί, το κέρατό του αυξάνει, βλ. λ. κέρατο·
- όσο όσο, βλ. φρ. τ' αγοράζει όσο όσο·
- όσο πάει, βλ. φρ. όσο παίρνει·
- όσο πάει και..., έχει σταθερή εξελικτική πορεία κάποιος ή κάτι προς το καλό ή προς το κακό: «όσο πάει και γίνεται καλύτερα ο άρρωστος || όσο πάει και χειροτερεύουν τα πράγματα»·
- όσο παίρνει, μέχρι το ανώτατο, μέχρι το υπέρτατο σημείο, όσο είναι δυνατόν, στο έπακρο: «γέμισε το ντεπόζιτο όσο παίρνει»·
- όσο πατά η γάτα, βλ. λ. [γάτα](#)·
- όσο περνάει απ' το χέρι μου, βλ. λ. χέρι·
- όσο πηγαίνει, βλ. συνηθέστ. όσο παίρνει·
- όσο πηγαίνει και..., βλ. φρ. όσο πάει και(...)
- όσο πίνει η πεθερά μας, τόσο μας καλοχαιρετάει, βλ. λ. [πεθερά](#)·
- όσο πιο βαθιά, τόσο πιο καλά, βλ. λ. [βαθός](#)·
- όσο που φτάνει το μάτι σου, βλ. λ. [μάτι](#)·
- όσο τον βλέπεις, τον βλέπω ή όσο τον βλέπεις εσύ, τον βλέπω κι εγώ, βλ. λ. [βλέπω](#)·
- όσο χορταίνει η φάβα από λάδι τόσο κι η γκαστρομένη από χάδι, βλ. λ. [γκαστρομένη](#)·
- όσοι μήνες δεν έχουν ρω, ψάρι δε βγαίνει στο γιαλό, βλ. λ. [μήνας](#)·
- όσοι μήνες έχουν ρω, το κρασί χωρίς νερό, βλ. λ. [μήνας](#)·
- όσοι πίνουν και μεθούνε, λησμονούν όσα χρωστούνε, βλ. λ. μεθώ·
- όσοι πιστοί προσέλθετε, βλ. λ. [πιστός](#)·
- όσον αφορά, σε σχέση με, ως προς: «όσον αφορά τη στάση που κράτησα στη διένεξή τους, θέλω να ξέρεις πως ήταν ουδέτερη»·
- σπίτι όσο χωρείς και χωράφι όσο θωρείς, βλ. λ. [σπίτι](#)·
- στου κουφού την πόρτα όσο θέλεις βρόντα, βλ. λ. [πόρτα](#)·
- τ' αγοράζει όσο όσο, το αγοράζει σε οποιαδήποτε τιμή του ζητήσει ο πωλητής, όσο ακριβό και αν είναι: «όταν του αρέσει κάτι πάρα πολύ, τ' αγοράζει όσο όσο»· βλ. και φρ. το πουλάει όσο όσο·
- το δίνει όσο όσο, το πουλάει σε πολύ χαμηλή, σε εξευτελιστική τιμή: «αυτό το σπίτι που βλέπεις το δίνει όσο όσο, γιατί έχει μεγάλη ανάγκη από μετρητά». (Λαϊκό τραγούδι: πουλιέται και **το δίνω όσο όσο** φτάνει, Θεέ μου, από κείνη να γλιτώσω)·

- το ζυμάρι όσο ζυμώνεις τόσο φουσκώνει, βλ. λ. [ζυμάρι](#).
- το καλό πηγάδι, όσο νερό κι αν βγάζει δεν ξεραίνεται, βλ. λ. [πηγάδι](#).
- το καλό το δέντρο, όσο μεγαλώνει, τόσο πλαταίνει ο ίσκιος του, βλ. λ. [δέντρο](#).
- το πουλάει όσο όσο, βλ. φρ. το δίνει όσο όσο· βλ. και φρ. τ' αγοράζει όσο όσο·
- τόσο ο ένας όσο κι ο άλλος, βλ. λ. [τόσος](#).
- του 'συρε όσα σέρνει η σκούπα, βλ. λ. [σκούπα](#).
- του 'συρε όσα σέρνει το κάρο, βλ. λ. [κάρο](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας